

Editorial

Petr Doležal, Pavel Rataj, Michal Čevelíček

Vážené čtenářky a vážení čtenáři,

jsme rádi, že se podařilo uspořádat číslo věnované párové psychoterapii. Je to způsob práce, po kterém v poslední době roste poptávka. Spjato to je zřejmě také s tím, jak ve společnosti roste potřeba ohledávat, co jsou to kvalitní vztahy, jak se v nich chceme mít. Poptávka, kterou jsme pomáhali vytvářet tím, jak terapeutické a psychologické uvažování pronikalo do společnosti. To na nás klade odpovědnost, protože ať už chceme nebo ne, naše teorie a praxe má dopad na to, jak lidé o svých vztazích uvažují. Zároveň vzrůstající popularita párové terapie přináší i zodpovědnost praktickou, a to být našim klientům odbornou oporou při hledání jejich vlastní vztahovosti, byť to někdy znamená opustit naše vlastní teoretické a osobní představy o vztazích. K tomu potřebujeme dobrý kontakt s vývojem oboru párové terapie. Česká odborná společnost stojí také před úkolem vypořádat se s úbytkem kvalitního vztahového poradenství, a také nejasnou hranicí mezi vztahovým poradenstvím a párovou terapií.

Párová terapie je samostatnou disciplínou s bohatou historií, silným výzkumným zázemím a ucelenými originálními postupy, které jsou odlišné od postupů individuální nebo rodinné psychoterapie. Je to specializace, která potřebuje specifické kompetence, a na druhé straně také rozvíjející se platforma, která postupně integruje nejnovější poznatky z neurobiologie, vědeckého zkoumání vztahů, sexuální terapie či například traumaterapie. Stále je však možné se v místním kontextu setkat s názorem, že nic jako párová terapie coby samostatný obor neexistuje, že existují pouze jednotlivé směry párové terapie. Věříme, že toto číslo nabídne jak argumenty pro to, že párová terapie je samostatná disciplína, tak nám i ukáže, že to nemusí znamenat ztrátu kreativity a různorodosti vycházející z bohatosti odlišných teoretických východisek našich směrů.

Čtenářům, které by zajímala párová terapie jako samostatná disciplína, nabízíme překlad textu *Couple therapy in the 2020s: Current status and emerging developments* (Lebow & Snyder, 2022), který přehledně shrnuje současný stav praxe a poznání v párové terapii ve světě. Další texty, které byly do tohoto čísla zařazeny, ukazují na bohatost praxe párové terapie. Jsme rádi, že se jedná jak o texty, které představují perspektivu jednotlivých přístupů jako text Leoše Zatloukala, který systematicky a strukturovaně nabízí pohled terapie zaměřené na řešení. Práce Jolany Buckové zase nabízí exkurz do analytické párové terapie a nabízí inspiraci v podobě několika imaginativních a projektivních technik.

Současný vývoj párové terapie je spjat také s jejím využitím při práci s častěji spíše individualizovanými potížemi, jako je například deprese, závislosti, násilí či somatická onemocnění nemoci. Text Aleše Neusara nás seznamuje právě s touto oblastí a přináší i důležitá zamyšlení nad konceptualizací depresivních obtíží a možností párové terapie při práci s těmito symptomy.

Situaci, se kterou se v etnicky homogenní české společnosti možná často nesetkáváme, je práce s lidmi, kteří pocházejí z různých kulturních a jazykových kontextů. Myšlenky Dominiky Čechové nám originálním způsobem, za využití metafor z transakční analýzy, nabízí pohled na práci s páry, které mají rozdílný primární jazyk a pocházejí z různých kulturních kontextů. Citlivost k jazyku, kterou to sebou nese, může však být inspirativní i pro ty z nás, kteří primárně pracujeme v češtině.

Diskusní část se věnuje aktuálním tématům, která jsou relevantní pro oblast párové terapie ve světě. Petra Prest a Pavel Rataj nabízejí přehled důležitých aspektů párové terapie probíhající v on-line prostoru. Jan Vojtko přináší téma polyamorie a v širším smyslu lze jeho text číst také jako výzvu k tomu, abychom nezapomínali, že pojetí vztahů našich klientů se vyvíjí a my bychom si měli zachovat zvědavost a ochotu vystoupit z vlastních představ o tom, co je pro nás vztah a vztahovost.

Alena Plháková do tematického čísla časopisu přispěla recenzí nové knihy Slavoje Titla s názvem *Nevědomé fantazie ve vztazích. Psychoanalytický pohled na partnerství*. Autorka podává přehled obsahu knihy, jejímž cílem je představit přístup soudobé psychoanalýzy k řadě témat, například párovým konfliktům, krizím, nevěrám, případně i rozchodům.

Tematické číslo doplňujeme několika dalšími diskusními texty k aktuálním tématům české psychoterapie. Mezi témata rezonující odbornou komunitou výrazně v posledních letech (ale dalo by se říci, že již v posledních desetiletích) patří zákonné a institucionální zakotvení psychoterapie jako samostatné profese. Petr Sakař našim čtenářům nabízí polemiku s některými chystanými a již rozběhnutými kroky. Jeho perspektiva je obohacena o vlastní profesní zkušenosti z oblasti dětské psychoterapie, která je v systému české zdravotní péče ještě méně dostupná pro klienty či pacienty, kteří ji potřebují, než psychoterapie s dospělými. Rádi uveřejníme také případné reakce na tuto polemiku.

Odvahou v psychoterapii, což je téma stále aktuální, se ve svém zamyšlení z 34. česko-slovenské psychoterapeutické konference v Přerově (2023) věnuje Michal Kryl. Politická situace, světové události a nálada ve společnosti, které jsou zdrojem mnoha úzkostí a starostí, představují kontext nevyhnutelně prosakující do terapeutických pracoven. Statečnost autor oslovuje také u všech klientů, kteří musí sebrat síly už ve chvíli, kdy zvednou telefon anebo se vydají na další sezení, protože již v té chvíli musí překonávat obavy, únavu nebo depresivní nálady.

Jan Holeyšovský do tohoto čísla přispěl ohlédnutím za profesorem Janem Vymětalem, který se významně zasloužil o rozvoj české psychoterapie, stál na začátku 90. let 20. století u zrodu prvních psychoterapeutických výcviků v ČR a rozvíjel u nás na osobu klienta zaměřenou psychoterapii Carla Rogerse.

Vážené čtenářky a čtenáři, přejeme vám inspirativní čtení.

V Brně dne 4. dubna 2024

Seznam literatury

Lebow, J., & Snyder, D. K. (2022). Couple therapy in the 2020s: Current status and emerging developments. *Family Process*, 61(4), 1359–1385.

časopis Psychoterapie <https://journals.muni.cz/psychoterapie> | e-mail: psychoterapie@fss.muni.cz
ISSN: 2695-0200 (online) | vydavatel: Fakulta sociálních studií, Masarykova univerzita, Brno

PSYCHOTERAPIE

PRAXE – INSPIRACE – KONFRONTACE